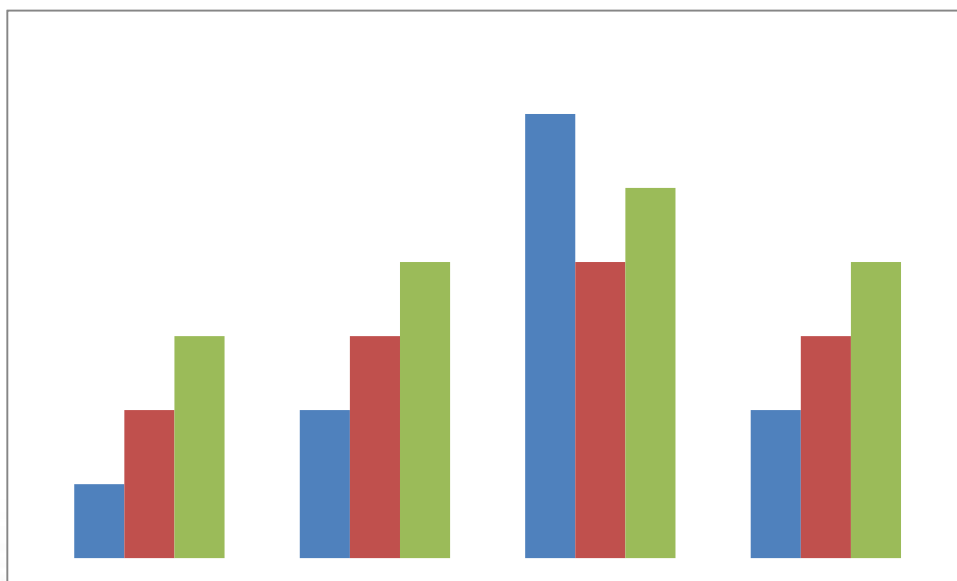

Výroční zpráva o situaci v oblasti mezinárodní ochrany na území ČR v roce 2009

Odbor azylové a migrační politiky

I. Hlavní trendy v oblasti mezinárodní ochrany v roce 2009

V roce 2009 Česká republika nadále zaznamenávala klesající trend v počtu žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

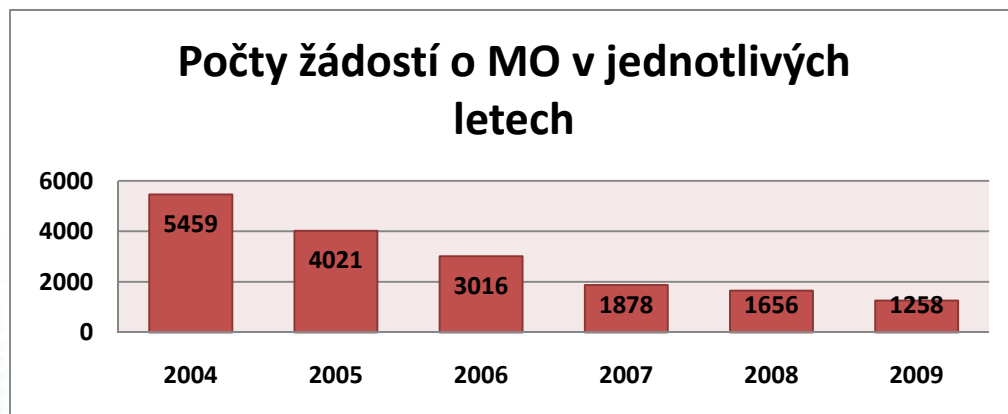
Dominantním znakem azylového řízení byl vysoký počet žádostí o udělení mezinárodní ochrany podaných opakovaně. V polovině případů nebyly žádosti podány novými žadatelí, nýbrž osobami, které v ČR již delší dobu pobývaly a jejichž žádostem v minulosti nebylo odpovědnými orgány vyhověno, neboť nebyly shledány důvody relevantní pro udělení mezinárodní ochrany. Jedná se tak zejména o účelově podávané žádosti, jejichž cílem je zajištění legálnosti pobytu na území. O tom svědčí i skutečnost, že legalizace pobytu patří mezi jedny z nejčastěji uváděných důvodů podání žádostí o mezinárodní ochranu.

V polovině případů cizinci proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR o udělení mezinárodní ochrany podávají žaloby ke krajským soudům. Žaloby proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR jsou ve většině případů zamítány, čímž je potvrzováno rozhodnutí správního orgánu v I. instanci. Vrácení věci k novému projednání netvoří více než 16%.

Mezinárodní ochrana ve formě azylu či doplňkové ochrany byla v roce 2009 přiznána v 10% rozhodovaných případů.

II. Počty žadatelů o mezinárodní ochranu

V roce 2009 podalo v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 258 osob. I nadále tak pokračuje trend poklesu, který započal v roce 2004 (po vstupu ČR do EU), v letošním roce byl zaznamenán pokles o 24,0%. Průměrný měsíční počet podaných žádostí o mezinárodní ochranu v roce 2009 činil cca 105.

Rok 2009 byl již druhým rokem, kdy není na základě implementace tzv. procedurální směrnice EU¹ do zákona o azylu uplatňována dříve povinná lhůta dvou let² pro opakované podání žádosti o mezinárodní ochranu. Cizinci tak mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti. Tato

¹ Směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka.

² Lhůta 2 let započala dnem, kdy zamítavé rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany nabylo účinnosti.

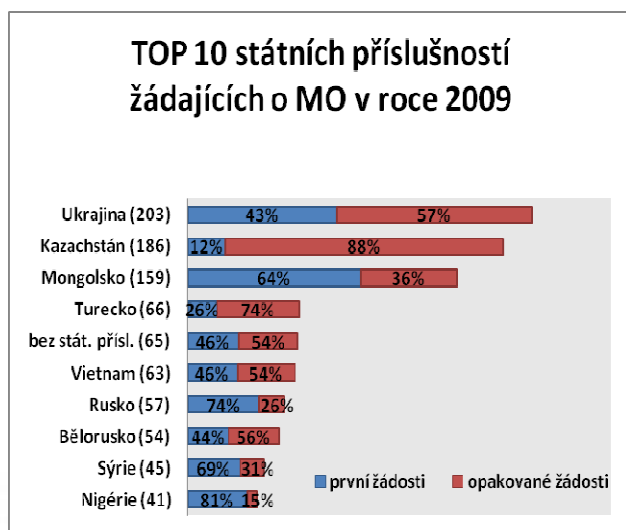
skutečnost se projevila ještě vyšším podílem podaných opakovaných žádostí v roce 2009 než v předchozím roce.

Za rok 2009 bylo evidováno 625 opakovaných žádostí o mezinárodní ochranu, což představuje téměř polovinu z celkového počtu všech žádostí (49,7%). Nově příchozích cizinců žádajících o mezinárodní ochranu tak bylo jen 633.

Ve srovnání jednotlivých kontinentů odkud žadatelé o mezinárodní ochranu pocházeli, dominovaly osoby původem z Asie (56%). Zastoupení evropských žadatelů dosáhlo 30% a žadatelé z Afriky tvořili 8%.

O mezinárodní ochranu v roce 2009 žádali cizinci 60 různých státních příslušností. Stejně jako v předchozím roce bylo **nejvíce žádostí podáno státními příslušníky Ukrajiny (203)**. Na druhém místě jsou státní příslušníci **Kazachstánu s 186 žádostmi** a následují **státní příslušníci Mongolska (159)**, kteří stejně jako v předchozím roce zaujímají třetí příčku v žebříčku nejpočetněji zastoupených zdrojových zemí. S větším odstupem následují státní příslušníci **Turecka (66)**. Tyto čtyři státní příslušnosti se podílejí více téměř 50% na celkovém počtu podaných žádostí.

Mezi deseti hlavními zdrojovými zeměmi zemí jsou dále **osoby bez státní příslušnosti (65), Vietnam (63), Rusko (57), Bělorusko (54), Sýrie (45) a Nigérie (41)**.

Zvýšený počet žádostí podaných státními příslušníky Kazachstánu byl charakteristický v průběhu celého roku. V meziročním srovnání se jedná o více než dvojnásobný nárůst počtu žádostí. Nicméně u státních příslušníků Kazachstánu se v téměř 90% případů jednalo o opakované žádosti podané osobami, které do České republiky přicestovaly již v roce 2006 a udělení mezinárodní ochrany jim bylo nejméně jednou zamítnuto.

V rámci deseti nejpočetněji zastoupených zemí oproti roku 2008 došlo dále k nárůstu u osob bez státní příslušnosti (o 110%), státních příslušníků

Sýrie (o 25%) a Nigérie (o 5%), u ostatních státních příslušností došlo k poklesu počtu žádostí. U státních příslušníků Sýrie byly zejména na počátku roku typické přílety větších skupin osob na území České republiky lety směřujícími z Káhiry do Prahy. Zpravidla se jednalo o rodiny s nezletilými dětmi či příbuzné. Žadatelé z Nigérie cestují do České republiky jednotlivě, rovněž leteckou cestou.

Mezi jeden z nejčastějších důvodů podávání žádostí patřila v roce 2009 legalizace pobytu na území ČR (9,4%). Žadostí o mezinárodní ochranu se tak řada cizinců snaží vyřešit svůj neoprávněný pobytový status.

III. Řízení o udělení mezinárodní ochrany

Ministerstvo vnitra ČR vydalo v roce 2009 v řízení o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 030 rozhodnutí. Mezinárodní ochrana v podobě azylu či doplňkové ochrany byla přiznána ve 103 případech.

Azyl byl udělen celkem v 75 případech, nejčastěji z důvodů vymezených Ženevskou konvencí (28).

Nejvyšší počty azylů získali státní příslušníci Myanmaru (21), kteří byli přesídleni do České republiky a azyl jim byl udělen z politických důvodů. Dále byl azyl udělen 9 státním příslušníkům Ukrajiny (z většiny azyl z humanitárních důvodů) a 8 státním příslušníkům Vietnamu (azyl z důvodů sloučení rodiny či humanitárních důvodů). Po 7 osobách byl azyl udělen také státním příslušníkům Afghánistánu (z důvodů hrozby pronásledování) a Kazachstánu (z důvodu sloučení rodiny).

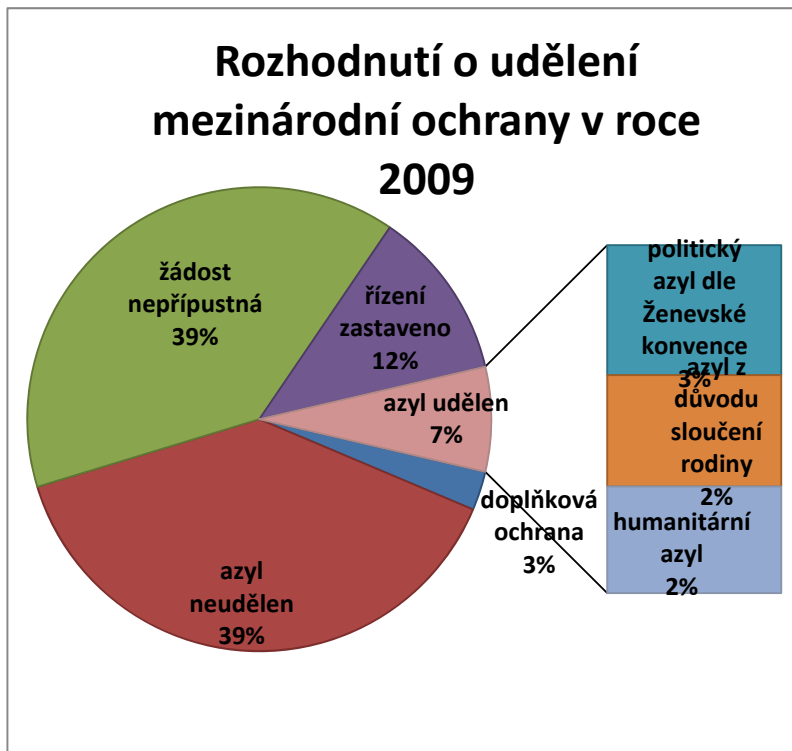
Doplňková ochrana byla udělena celkem v 28 případech. Tato forma ochrany byla nejčastěji udělena státním příslušníkům Ruska (7) a Iráku (7) a Kuby (5). **K prodloužení doplňkové ochrany došlo v 139 případech.** Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Iráku (41), Běloruska (32) a Kuby (26).

Ke krajským soudům bylo v roce 2009 podáno 387 žalob proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR. **Proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR se odvolal každý druhý žadatel (49,2%), což je méně než v předchozích letech,** kdy proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR byla podána žaloba v 60 – 70% případů.

Při rozhodování v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany správní orgán vychází i z judikatury správních soudů vztahujících se k mezinárodní ochraně.

Krajské soudy vydaly celkem 766 rozhodnutí. Ve 440 případech (57,4%) bylo rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR potvrzeno (zamítnutí žaloby). Ve 170 (22,2%) případech bylo řízení zastaveno. **Ve 118 (15,4%) případech byla věc vrácena OAMP k novému projednání.**

K Nejvyššímu správnímu soudu v Brně bylo podáno celkem 396 kasačních stížností. Nejvyšším správním soudem bylo vydáno celkem 644 rozhodnutí. Ve většině případů (74,4%) byla kasační stížnost odmítnuta (446) či zamítnuta (33), čímž bylo potvrzeno

rozhodnutí krajských soudů. V dalších 87 případech (13,5%) byla věc vrácena krajským soudům k novému projednání. V 78 případech (12,1%) bylo řízení zastaveno.

Ministerstvo vnitra ČR podalo v roce 2009 kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v 28 případech.

IV. Postup podle tzv. Dublinského nařízení

Česká republika není ve všech případech žádostí o udělení mezinárodní ochrany podaných na jejím území příslušná (odpovědná) za jejich posouzení. V některých případech je k posouzení žádosti podané v České republice příslušný (odpovědný) jiný členský stát. Tzv. Dublinské nařízení³ stanovuje kritéria, podle kterých je členský stát příslušný (odpovědný) k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu určován. Mezi tato kritéria patří například rodinné vazby, vydané vízum či povolení k pobytu a také první podaná žádost o mezinárodní ochranu na území členských států.

Reálně tak Česká republika není příslušná k posouzení určitého počtu žádostí o mezinárodní ochranu podaných na jejím území, ale naopak je příslušná k posouzení i některých žádostí o mezinárodní ochranu podaných v jiném členském státě, například z důvodu Českou republikou vydaného víza či povolení k pobytu. Navíc podle Dublinského nařízení lze předat cizince, který je v České republice zadržen pro neoprávněný pobyt, zpět do členského státu, kde předtím požádal o mezinárodní ochranu, a tento členský stát je k posouzení jeho žádosti stále příslušný (odpovědný).

V roce 2009 Ministerstvo vnitra ČR obdrželo z jiného členského státu celkem 655 žádostí o převzetí či přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět na území České republiky. Ve 449 případech byla konstatována příslušnost (odpovědnost) České republiky a souhlasit s přijetím žadatele na její území. Ve 213 případech byli do České republiky žadatelé skutečně předáni, tj. cca 47 %.

Za stejné období Ministerstvo vnitra ČR zaslal jinému členskému státu 269 žádostí o převzetí či přijetí žadatele či cizince zpět. Z tohoto počtu ve 249 případech dožádaný členský stát souhlasil s přijetím osoby na své území. Za uvedené období bylo z území České republiky do jiného členského státu předáno celkem 238 osob, tj. cca 97 %.

³ Nařízení Rady (ES) č. 343/2003.

V. Humanitární a přesídlovací programy v roce 2009

1) Program MEDEVAC

Ministerstvo vnitra ČR realizuje již dlouhodobě program MEDEVAC (Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel), kterým je **poskytována humanitární pomoc zdravotně postiženým osobám.**

V roce 2009 se jednalo o dva tříleté chlapce se srdeční vadou z Kambodže, kteří byli do programu vybráni na základě úzké spolupráce Ministerstva vnitra s Fakultní nemocnicí v Motole a s českým zastupitelským úřadem v Bangkoku.

Zároveň byl v loňském roce proveden výběr nových dětských pacientů se srdeční vadou z Afghánistánu vhodných k podstoupení léčby v ČR. Výběr dětí provedl lékař z Dětského kardiocentra Fakultní nemocnice v Motole, který působil od konce listopadu do začátku prosince loňského roku na mezinárodní vojenské základně KAIA v Afghánistánu. Vybrané afghánské děti budou v průběhu roku 2010 ve spolupráci s Armádou ČR postupně přepravovány na území ČR na léčení.

Od roku 1993 bylo v rámci programu MEDEVAC léčeno celkem 126 pacientů z Bosny a Hercegoviny, Kosova, Čečenska, Iráku, Pákistánu, Afghánistánu a Kambodže. Jednalo se v těchto případech zejména o dětské pacienty se zraněními válečného původu, s vrozenými vadami a s postižením pohybového aparátu.

2) Přesídlovací program České republiky v roce 2009

Na základě Koncepce národního přesídlovacího programu byl v roce 2008 zahájen Národní přesídlovací program, a to programem zahrnující barmské uprchlíky.

V jeho rámci bylo **v roce 2009 do České republiky přesídleno 19 barmských uprchlíků.** Realizace programu proběhla v několika etapách. V první etapě v říjnu 2008 byla do ČR přesídlena skupina čítající 23 osob, ve druhé etapě v únoru 2009 pak 16 osob. V listopadu 2009 pak proběhlo přesídlení 3 barmských dětí v rámci slučování rodin.

Při výběru země původu a konkrétních osob k přesídlení byl brán zřetel na dlouhodobě neuspokojivou situaci barmských uprchlíků v Malajsii a také na dlouhodobou a aktivní angažovanost České republiky vůči současné politické situaci v Barmě. Realizace přesídlovacího programu v roce 2009 proběhla v úzké spolupráci s Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a Mezinárodní organizací pro migraci.

VI. Společný Evropský azylový systém

Na úrovni EU v roce 2009 pokračovalo úsilí směřující k vytvoření společného prostoru ochrany a solidarity na základě společného azylového postupu a jednotného statusu osob, kterým byla přiznána mezinárodní ochrana. V této souvislosti byly diskutovány návrhy úprav souvisejících právních norem obsažených v tzv. prvním azylovém balíčku⁴. Na konci roku 2009 byly uveřejněny a začaly se diskutovat změny právních norem obsažených v tzv. druhém azylovém balíčku, jde o návrhy změn tzv. kvalifikační⁵ a procedurální⁶ směrnice. Návrhy změn výše uvedených směrnic jsou součástí druhé fáze budování společného evropského azylového systému, jehož hlavními cíli zůstávají dle nového víceletého programu EU pro oblast justice a vnitra (Stockholmský program) dosažení podmínek umožňujících rovnocenné zacházení, pokud jde o podmínky přijetí, a stejného zacházení, pokud jde o postup a určení statusu, nezávisle na tom ve kterém členském státě osoby EU požádají o azyl.

Přestože Stockholmský program nestanovuje časový harmonogram pro další postup na poli harmonizace azylových systémů v EU, Závěry Evropské Rady z října 2008 (schválení tzv. Evropského paktu o imigraci a azylu“) byl jako termín pro dokončení harmonizace politik do rámce společného azylového systému stanoven **rok 2012**.

Podrobná diskuse na půdě EU byla v roce 2009 věnována **přípravě vzniku nové agentury EU - Evropského podpůrného azylového úřadu (EASO)**, který reprezentuje jeden z dalších kroků na cestě k harmonizaci azylových politik členských států EU. Ve třetím čtvrtletí roku 2009 byly dokončeny související legislativní úpravy nezbytné pro zahájení činnosti úřadu. V současné době dokončuje Evropská komise vyhlášení výběrového řízení na pozici výkonného ředitele EASO, jenž bude sídlit od poloviny roku 2010 na Maltě.

Souběžně byla prohlubována i **praktická a operativní spolupráce** v rámci neformální platformy **Konference generálních ředitelů imigračních služeb**. Hlavní důraz byl zaměřen na vytvoření celoevropského azylového školení (Evropské azylové kurikulum) a pomoc členským státům zasažených zvýšeným migračním tlakem.

⁴ Návrh Nařízení EP a Rady, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepřacované znění), KOM (2008) 820; Návrh Nařízení EP a Rady, o zřízení systému „EURODAC“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (ES) č. [...] (přepřacované znění), KOM (2008) 825/3; návrh Směrnice kterou se stanoví minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl (přepřacované znění), KOM (2008) 815

⁵ Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, (přepřacované znění), KOM (2009) 551.

⁶ Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka, (přepřacované znění), KOM (2009) 554.